

De Klassenkas

*informatie
januari 2007*

leren goed om te gaan
met geld
in de bovenbouw
van de basisschool

Inhoud:

Aanleiding

De klassenkas

Ondernemende kinderen tellen mee

Het voorstel

Kritische en succes factoren

Te ondernemen acties

Vragen en informatie

Kassabon. Aan het eind van de dag zitten de kinderen van de bovenbouwklas in een kring om kort terug te blikken op de dag en om te bespreken of er voor morgen nog iets geregeld moet worden. Als blijkt dat er in de timmerhoek geen koperen spijkertjes meer zijn, wordt er afgesproken wie langs de plaatselijke doe-het-zelf-zaak zal gaan om ze te kopen. Jos wilt het doen. 'Ik betaal eerst zelf, morgen krijg ik het geld wel uit de klassenkas terug!'. Hij belooft vooral het kassabonnetje voor het kasboek niet te vergeten.

De klassenkas ®

Hierbij een eerste concept van De Klassenkas; een project om te leren budgetteren in de bovenbouw van de basisschool. Maar ook een project om aan burgerschapsvorming en duurzaamheid handen en voeten te geven in de school.

Aanleiding

Steeds meer jongeren hebben schulden. En dat geldt zelfs al voor kinderen aan het eind van de basisschool: een deel van de tien- tot twaalfjarigen leent al geld.

Onderzoek van oa NIBUD over financiële opvoeding laat zien dat mensen die in hun jeugd hebben leren omgaan met geld, er later blijf van geven dat ook goed te kunnen. Om die reden is het belangrijk in een vroeg stadium kinderen te leren goed om te gaan met geld.

In dit ontwerp willen we kinderen in de bovenbouw van de basisschool dit leren. Tijdens de rekenlessen leren ze uitstekend optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen, geldsommen oplossen... maar ze leren niet altijd verstandig en zorgvuldig om te gaan met geld. Leerlingen beseffen vaak niet dat niet iedereen evenveel geld heeft, dat je er verstandig mee om moet gaan en dat je bij je aankopen verstandige keuzen moet maken.

De klassenkas

De klassenkas is het middel bij uitstek om kinderen in groepsverband te leren nadenken over goed omgaan met geld.

De klassenkas is geen nieuw ontwerp. Het werd midden vorige eeuw door de Franse pedagoog en onderwijzer Célestin Freinet bedacht en ontwikkeld om zijn kinderen coöperatief te leren werken en te leren omgaan met de beperkte middelen die voorhanden waren.

Bij het werken met de klassenkas heeft de groep beschikking over een beperkt geldbedrag. Ze kunnen dit aanwenden om hun klas in te richten, materialen te kopen, acties te ondernemen, feestjes en uitstapjes te organiseren. Daar komt veel rekenen bij kijken, maar dat is niet het hoofddoel van het gebruik van de klassenkas.

De kinderen oefenen en leren verantwoord om te gaan met hun klas en met hun kas. Kunnen we het wel betalen? Hoe komen we aan voldoende geld? Kunnen we sparen? Kunnen we besparen? Hebben we het ook echt nodig? Maar ook: is het wel verantwoord om dit te doen of dat te kopen? Het aspect 'duurzaamheid' komt nadrukkelijk aan de orde.

De gesprekken over deze onderwerpen worden in de groep gevoerd en de leraar

zorgt voor zorgvuldige inhoudelijke begeleiding.

Ondernemende kinderen tellen mee

Voor de Nederlandse situatie is op basis van de onderwijsvisie van Freinet het boekje *Ondernemende kinderen tellen mee* geschreven. Het boekje bevat voorbeelden van het werken met de klassenkas.

Het leren budgetteren en duurzaam ondernemen gaan hierbij hand in hand in een onderwijscontext waar alle kinderen serieus worden genomen. Op basis van deze ervaringen met de klassenkas wordt het onderwijskundig ontwerp 'werken met de klassenkas' gerealiseerd.

Het voorstel

Tegen het decor van genoemde problematiek is het plan opgevat een project klassenkas voor basisscholen op te zetten. We beschouwen de klassenkas als een structureel middel om kinderen te leren budgetteren, misschien eerst wel in de vorm van een project, maar we werken er naar toe dat de klassenkas een vast onderdeel wordt van het (onderwijs)programma.

- Een bovenbouwgroep (lieftst groep 7/8) van een basisschool ontvangt een klassenkas (een mooi maar ook

functioneel vormgegeven geldbox) met een beperkt kapitaal (20 Euro).

- De uitdaging aan de kinderen is om dit geld in te zetten voor doeleinden die ze zelf bepalen. Ze overleggen met elkaar over het budget, wegen af of aankopen verantwoord zijn, analyseren de financiële kant van wel of niet geslaagde projecten en ze maken met elkaar plannen om de kas te spekken.

- Er wordt een kasboek + logboek bijgehouden voor de besteding van de middelen. Dit kasboek wordt aangeleverd vanuit het project. Hiervoor wordt een website beschikbaar gesteld waarop de kinderen over hun bestedingen kunnen uitwisselen.

- Er komt een instructie voor leraren. Deze wordt ook digitaal beschikbaar gesteld op de site. Hierbij wordt gebruikgemaakt van praktijkvoorbeelden (worked-out examples); videobeelden, die voorbeelden bevatten van het werken met de klassenkas. De leerkrachten zien dan ook hoe er met de klassenkas gewerkt kan worden.

- Tijdens het project vinden er 'interventies' (kan digitaal met chat) plaats door studenten, die willen weten hoe de stand van zaken is..... (bedoeling is het vuurtje warm te houden en kinderen en leraar aan te moedigen actief te blijven)

Kritische en succes factoren

Scholen krijgen veel maatschappelijke 'opdrachten' op hun bordje. We moeten voorkomen dat we met de klassenkas leraren willen 'gebruiken' elk maatschappelijk probleem op te lossen. De klassenkas moet op natuurlijke wijze deel uit gaan maken van de school. Er mag niet sprake zijn van zware projectverplichtingen.

Anderzijds willen scholen zich profileren als professionele instellingen met open oog voor de maatschappij en als organisaties die niet voorbij willen gaan aan de pedagogische en maatschappelijke taak die ze hebben. Dit is een uitgelezen kans om je te profileren als school.

Alle scholen moeten komende jaren in hun schoolplannen duidelijk maken op welke wijze ze burgerschapsvorming een plek geven in hun leerplan. De klassenkas draagt bij aan de realisatie van deze opdracht.

Aan één kerndoel wordt met de klassenkas in het bijzonder gewerkt. Dit kerndoel is ook gekoppeld aan burgerschapsvorming: leerlingen moeten zich leren redzaam te gedragen in sociaal opzicht, ook als consument. We bieden deelnemende scholen een basistekst voor hun schoolplan aan.

De klassenkas is een passend ontwerp, omdat het geen one-day-fly hoeft te zijn (in tegenstelling tot veel projecten),

haalbaar en uitvoerbaar is (er is praktisch niet veel voor nodig) en plaatsvindt binnen de sociale context (discussie en overleg met de groep).

Te ondernemen acties

Op dit moment wordt een vooronderzoek opgezet voor haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Hieraan werken mee:

- Studenten onderwijskunde RUG
- Voce Internet Services
- Een school voor praktijkonderwijs in Friesland
- Basisscholen in Groningen en Drenthe.
- Bureau voor Levend Leren
- Gemeenschappelijke Krediet Bank
- En we zoeken nog (meer) partijen die willen ondersteunen.

De baby van juf. De juf heeft een baby gekregen: ze heet Marie. De groep heeft een mooi album met wensen voor het nieuwe kindje gemaakt. Twee kinderen gaan met een ouder na schooltijd een t-shirtje voor Marie kopen. In de klas wordt gesproken over grootte, kleur en...hoeveel zou dat gaan kosten? Want de kinderen betalen het cadeautje uit hun eigen klassenkas.

Vragen en informatie?

Belangstellenden kunnen hun vragen stellen aan info@levendleren.nl
Bellen kan ook: 0591 514898 /06 12549966

Zie ook www.levendleren.nl